

Yttrande över En moderniserad taltidningsverksamhet (Ds 2024:22)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordning (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Remissen innehåller förslag till ny förordning om en taltidningstjänst hos Myndigheten för tillgängliga medier (MTM). Strukturen i den nya förordningen ska bättre återspegla att taltidningsverksamheten i första hand finns till för de som har behov av taltidning i stället för att som tidigare fokusera på att stödet går till de tidningsföretag som ger ut taltidningar.

I remissen anges att begreppet *dagstidning* i mediestödsregleringen har ersatts av begreppet *allmänt nyhetsmedium*, vilket uppges omfatta en större bredd av nyhetsmedier. Definitionen av en dagstidning anges historiskt sett stämt väl överens med de publikationer som efterfrågats i taltidningstjänsten, dvs. traditionella tryckta morgontidningar med betalande prenumeranter. För att taltidningstjänsten ska vara relevant för dagens mediekonsumenter uppges andra typer av medier som innehåller nyheter och samhällsinformation kunna göras tillgängliga i tjänsten. En ändrad definition bör enligt förslagsställaren inrymma såväl de produkter som distribueras genom taltidningstjänsten i dag som de som kan komma i fråga framöver. Den föreslagna definitionen omfattar förutom prenumererade dagstidningar och gratistidningar som utgår från en tryckt eller digital förlaga även taltidningar som produceras utan förlaga.

Förslagen syftar till att göra taltidningssystemet mer teknikneutralt och ändamålsenligt för att ge fler personer med syn- eller annan läsnedsättning tillgång till ett större utbud av nyheter och samhällsinformation.

Därutöver föreslås att en del förordningar som inte längre fyller någon funktion tas bort.

Konsekvensutredningen uppfyller i stora drag de krav som ställs i konsekvensutredningsförordningen. Det saknas dock tydlig information gällande alternativa lösningar, vilket medför att denna del av konsekvensutredningen bedöms bristfällig. Det gäller även informationen om de företag som berörs. Övriga delar bedöms tillräckligt väl redovisade utifrån förslagets karaktär och omfattning.

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen sammantaget är tillräckligt väl genomförd.

Innehållet i förslaget

I remissen föreslås att bland annat textbaserade allmänna nyhetsmedier som får mediestöd samt andra textbaserade nyhetsmedier som bedriver fördjupande samhälls- och nyhetsjournalistik, ges ut på svenska eller något av de nationella minoritetsspråken och efterfrågas av personer med syn- eller annan läsnedsättning, ska kunna tillgängliggöras i taltidningstjänsten. Genom att dessa grupper av medier omfattar fler innehålls- och spridningsformer än gruppen dagstidningar kommer fler medier ges möjlighet att komma ut som taltidning. Det uppges öka möjligheterna till nya läsare och läsarintäkter för de företag som ger ut sådana medier.

Taltidningsverksamheten uppges i stort fungera på samma sätt som i dag, trots breddningen av medier som kommer kunna tillgängliggöras i taltidningstjänsten. Förslaget om att endast allmänna nyhetsmedier som får mediestöd ska kunna erhålla taltidningsstöd anges dock innebära att det så kallade demokrativillkoret, som i dag ska vara uppfyllt för att få mediestöd, även ska vara uppfyllt för att få taltidningsstöd.

Remissen innehåller även förslag gällande mottagarutrustning och internetabonnemang. MTM ska vid behov kostnadsfritt tillhandahålla mottagarutrustning och internetabonnemang som gör det möjligt att ta del av innehållet i taltidningstjänsten till den som har rätt att ta del av en taltidning i tjänsten.

Vad avser tillgängliggörande av medier som får mediestöd föreslås MTM grunda sin bedömning på mediestödsnämndens beslut om mediestöd. Någon ytterligare prövning av exempelvis mediernas innehåll ska inte göras enligt förslaget.

Därutöver föreslås att en del förordningar som inte längre fyller någon funktion tas bort, det gäller exempelvis undantag för sändningstillstånd för sändningar som är särskilt anpassade till synskadade i radio- och tv-lagen (2010:696).

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025. Övergångsbestämmelser föreslås för beslut fattade innan detta datum.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

Förslagen syftar till att göra taltidningssystemet mer teknikneutralt och ändamålsenligt för att ge fler personer med syn- eller annan läsnedsättning tillgång till ett större utbud av nyheter och samhällsinformation. Samtidigt ska fler medier genom förslagen ges möjlighet att göra sitt innehåll tillgängligt som taltidning i MTM:s taltidningstjänst.

Regelrådet gör följande bedömning. Såväl problembeskrivningen som förslagets syfte framgår tydligt i konsekvensutredningen.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Ett alternativ till de föreslagna ändringarna uppges vara att inte vidta någon åtgärd och ha kvar dagens taltidningsverksamhet i oförändrat skick. Detta alternativ anges dock innebära en mer begränsad – och över tid minskad – tillgång till nyheter och samhällsinformation för personer med syn- eller annan läsnedsättning än vad som skulle ges med de föreslagna ändringarna. Det uppges därtill missgynna gratistidningar och andra nyhetsmedier som inte är dagstidningar eftersom de inte skulle kunna tillgängliggöras i taltidningstjänsten. Regleringen uppges då även

fortsatt vara knuten till ett begrepp i en upphävd förordning, nämligen begreppet dagstidning i den gamla presstödsförordningen (1990:524).

Regelrådet gör följande bedömning. Redovisningen av konsekvenserna av om ingen åtgärd vidtas är tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen avseende konsekvenser av om ingen åtgärd vidtas godtagbar.

Alternativa lösningar

I konsekvensutredningen redogörs endast för nollalternativet, det vill säga vilka konsekvenser som hade följt av utebliven reglering.

I och med att information i denna del helt saknas finner Regelrådet delaspekten bristfällig.

Berörda företag

Förslagen anges medföra att endast de som ger ut allmänna nyhetsmedier som får mediestöd kommer att kunna ansöka om taltidningsstöd. Samtliga medier som föreslås kunna tillgängliggöras i taltidningstjänsten anges därmed inte kunna ansöka om stöd enligt den nya förordningen. I och med att begreppet allmänna nyhetsmedier är ett vidare begrepp än dagstidning anges det medföra att fler medier än i dag kommer att omfattas.

Antalet dagstidningar som ges ut som taltidning uppges ha ökat det senaste decenniet. Det anges att sammanlagt 95 tidningstitlar gavs ut vid utgången av 2012. Under 2023 tillgängliggjordes 129 dagstidningar som taltidning genom taltidningstjänsten. Tidningarna uppges ha både geografisk och samhällsorienterad spridning.

Vidare anges att de taltidningar som hade flest prenumeranter under 2023 var Expressen (301), Dagens Nyheter (175) och Svenska Dagbladet (102). Antalet prenumeranter på övriga 126 tidningar uppgick till i snitt 20,4. Av de 129 taltidningarna i tjänsten hade 32 tidningar fem eller färre prenumeranter. Antalet tidningar som tillgängliggjorts som taltidning men som saknat prenumeranter uppgick till 8.

För de företag som inte får mediestöd kommer det dock inte vara möjligt att ansöka om taltidningsstöd. Av de 129 taltidningar som under 2024 funnits tillgängliga i taltidningstjänsten har dock 120 beviljats mediestöd i någon form för 2024. Av de nio taltidningar i tjänsten som inte beviljats mediestöd under 2024 uppges en lagts ner, en ansökt för sent om mediestöd och två avstått från att ansöka om taltidningsstöd. Förslagsställaren bedömer därför att det endast rör sig om ett fåtal företag som genom förslaget inte längre kommer kunna ansöka om stödet.

Regelrådet gör följande bedömning. Antalet prenumeranter framgår. Annan information avseende de berörda aktörernas storlek, exempelvis omsättning, antal anställda eller vilka andra medier som omfattas av deras verksamheter, saknas dock. Detta borde förtydligas i konsekvensutredningen. Detta medför att redovisningen är ofullständig i denna del.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag bristfällig.

Förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter

Det uppges att förslagen innebär att tillgängliggörandet av ett medium i taltidningstjänsten inte längre är kopplat till att mediet ansökt om taltidningsstöd. Den administrativa processen för medier som vill tillgängliggöras i taltidningstjänsten uppges därigenom förenklas. Det medför

mindre administration för sådana företag. Förslagen bedöms inte innebära några merkostnader för företagen.

Avseende förslagets påverkan på intäkter uppges att fler medier än dagstidningar kommer att innefattas, vilket ger dessa möjlighet att komma ut som taltidning. Det uppges öka möjligheterna till nya läsare och läsarintäkter för de företag som ger ut sådana medier.

Regelrådet gör följande bedömning. Konsekvensutredningen innehåller inga beräkningar av förändringar gällande kostnader och intäkter för de företag som påverkas. Exempelberäkningar borde kunnat göras. Det finns dock information om genomsnittlig storlek av stödet.

Trots detta bedömer Regelrådet att redovisningen är tillräcklig med hänseende till ärendet omfattning.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter godtagbar.

Påverkan på konkurrens, särskilda hänsyn till små företag och andra relevanta konsekvenser

I konsekvensutredningen uppges att endast ett fåtal företag genom förslaget inte längre kommer kunna ansöka om taltidningsstöd (omkring 5 företag, se *Berörda företag*).

De nuvarande stödnivåerna anges uppgå till relativt låga belopp, i genomsnitt 58 216 kr per taltidning, varför förslagen sammantaget inte bedöms ha några påtagliga konsekvenser för dessa företag, varken ekonomiskt eller konkurrensmässigt.

Regelrådet gör följande bedömning. Gement med den information som framgår under delaspekten *Berörda företag* framgår det att stödet är tämligen begränsat och att det är möjligt för alla som uppfyller de kriterier som ställs upp att söka. Det framgår också att begreppet allmänna nyhetsmedier är ett vidare begrepp än dagstidning vilket innebär att taltidningsstödet genom förslagen öppnas upp för fler medier än i dag, till exempel gratistidningar och olika textbaserade digitala medier. I konsekvensutredningen framgår också att en stor del av de berörda är att betraktas som små aktörer (32 tidningar med fem eller färre prenumeranter och 8 tidningar som tillgängliggjordes som taltidning som helt saknade prenumeranter, se även under *Berörda företag*).

Även om konsekvensutredningen inte innehåller någon information som direkt behandlar huruvida någon särskild hänsyn tagits till små företag framgår förslagets konsekvenser så pass tydligt att även denna del kan betraktas godtagbart redovisad.

Regelrådets finner redovisningen av förslagets påverkan på konkurrens, särskild hänsyn till små företag och andra relevanta konsekvenser godtagbar.

Åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter

Det uppges bland annat att förslagen innebär att det statliga taltidningsanslaget kan användas mer kostnadseffektivt genom att personer med syn- eller annan läsnedsättning ges tillgång till ett större utbud av nyheter och samhällsinformation och att fler företag, regioner och kommuner ges möjlighet att använda MTM:s taltidningstjänst för att nå sina läsare. Förslagen uppges inte medföra några ökade kostnader för staten och bedöms kunna hanteras inom taltidningsanslaget.

Vidare anges att rutiner och system för hantering av de nu föreslagna ändringarna redan bör finnas hos MTM, vilket bedöms leda till ett kostnadseffektivt genomförande.

Regelrådet gör följande bedömning. Informationen i denna del hade kunnat utvidgas något för att i större utsträckning fokusera på de kostnader som kan träffa de företag som ska söka stöden, det vill säga på de administrativa pålagorna. I andra delar av konsekvensutredningen framgår det dock att förslagsställaren gör bedömningen att detta arbete i stor utsträckning kommer att likna den ansökningsprocess som gäller i dag och att förslagen inte bedöms medföra ökade kostnader för de företag som berörs. Konsekvensutredningen är genomgående transparent varför Regelrådet, även om redovisningen i denna del hade kunnat utvidgas, bedömer delaspekten tillräckligt väl redovisad.

Regelrådet finner redovisningen av åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Den nya förordningen och de ändringar i MTM:s instruktion som är en följd av den nya förordningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Vid samma tidpunkt föreslås förordningen om taltidningar och mottagarutrustning upphävas. Den upphävda förordningen uppges dock ska gälla för beslut som har meddelats före den 1 juli 2025. Det som i den upphävda förordningen anges om taltidningsnämnden föreslås då i stället gälla för MTM.

Att nämnden avvecklas anges även kräva ändringar i förordningen (2010:769) med instruktion för MTM. Även den nya förordningen uppges medföra behov av ändringar i instruktionen till följd av att myndighetens uppdrag i dag är knutet till dagstidningsbegreppet och den tidigare godkända inriktningen för taltidningsverksamheten. Myndighetens uppdrag uppges i stället behöva knytas till den nya inriktningen för taltidningsverksamheten. Det anges därtill behöva framgå av instruktionen att MTM har uppgifter enligt den nya förordningen och att myndigheten genom informationsinsatser ska verka för att tidningsföretag startar utgivning av taltidningar. Dessa ändringar bör enligt förslagsställaren träda i kraft samtidigt som den nya förordningen.

Ändringarna i lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden, radio- och tv-lagen och mervärdesskattelagen föreslås också träda i kraft den 1 juli 2025. Vid samma tidpunkt ska förordningen om statligt stöd till radio- och kassettidningar upphävas.

Gällande behovet av speciella informationsinsatser uppges att det inledningsvis bedöms krävas informationsinsatser om de nya reglerna och skillnaderna i förhållande till dagens ordning. De olika processerna uppges dock till stor del kunna vara desamma som i dag, både vad gäller stödgivning och tillgängliggörande av innehåll i taltidningstjänsten. Rutiner och system för hantering av de nu föreslagna ändringarna borde därför redan finnas hos myndigheten, vilket bedöms borde bidra till ett kostnadseffektivt genomförande.

Regelrådet gör följande bedömning. Överväganden gällande förslagets ikraftträdande framgår av redovisningen. Det framgår också att Myndigheten för tillgängliga medier ska arbeta med informationsinsatser gentemot de berörda. Det hade kunnat förklarats tydligare hur dessa informationsinsatser ska genomföras, men detta är ingen väsentlig brist.

Regelrådet finner därför redovisningen avseende särskild hänsyn till förslagets ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Det anges att konsekvenserna av de föreslagna ändringarna bör utvärderas löpande genom MTM:s arbete med taltidningsverksamheten och den resultatredovisning som myndigheten årligen redovisar till regeringen.

Regelrådet gör följande bedömning. I konsekvensutredningen framgår det tydligt att det finns en plan för hur och när konsekvenserna av förslagen ska utvärderas.

Regelrådet finner redovisningen godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

I konsekvensutredningen anges att statsstöd som utgångspunkt ska anmälas till och godkännas av kommissionen innan det får genomföras.

Utgivning av taltidningar uppges vara en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse, det vill säga en allmännyttig tjänst. Det anges att ersättning för allmännyttiga tjänster enligt EU-domstolens praxis inte utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107 i EUF-fördraget, under förutsättning att vissa kriterier är uppfyllda. Företagen som får stöd anges bland annat ska ha ålagts klart definierade skyldigheter att tillhandahålla de allmännyttiga tjänsterna. De parametrar som ska användas vid beräkning av ersättningen uppges därtill ska vara fastställda i förväg på ett objektivt och öppet sätt och ersättningen anges heller inte få överstiga vad som krävs för att täcka alla eller en del av de kostnader som har uppkommit för företagen vid tillhandahållandet av de allmännyttiga tjänsterna.

Förslagsställaren bedömer att det nuvarande taltidningsstödet uppfyller de kriterier som ställs upp i både EU-domstolens praxis och kommissionens beslut och varför det undantas från anmälningsplikt.

De föreslagna ändringarna uppges inte innebära någon ändring vad gäller uppfyllelsen av kriterierna. Stödet enligt den nya förordningen bedöms därför även det vara undantaget från anmälningsplikt. Förslagen bedöms därmed överensstämma med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Regelrådet gör följande bedömning. Redogörelsen avseende förslagets överensstämmelse med gällande EU-rätt är genomgående tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven godtagbar.

Övrigt av relevans för ärendet eller Regelrådets bedömning

Såvitt Regelrådet kunnat utläsa finns ingenting av relevans för Regelrådets bedömning utöver vad som inrymts under övriga delasppekter.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 15 januari 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Stig-Dennis Nyström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Stig-Dennis Nyström
Föredragande